

Vlaams
Parlement

ingediend op **786** (2015-2016) – Nr. 2
14 juni 2017 (2016-2017)

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken,
Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid
uitgebracht door Nadia Sminate

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Rik Daems, Gwendolyn Rutten, Bart Somers,
Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz en Ann Brussee

betreffende het stemrecht voor studenten
in de stad waar ze studeren

Samenstelling van de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid:

Voorzitter: Mercedes Van Volcem.

Vaste leden:

Sofie Joosen, Bert Maertens, Marius Meremans, Willy Segers, Nadia Sminate, Peter Wouters;
Bart Dochy, Michel Doomst, Ward Kennes, Koen Van den Heuvel;
Marnic De Meulemeester, Mercedes Van Volcem;
Kurt De Loor, Els Robeyns;
Ingrid Pira.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Paul Cordy, Andries Gryffroy, Lies Jans, Kris Van Dijck, Karim Van Overmeire;
Jan Durnez, Martine Fournier, Katrien Partyka, Joris Poschet;
Lydia Peeters, Bart Somers;
Jan Bertels, Yasmine Kherbache;
Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Chris Janssens;
Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

786 (2015-2016) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving
1127 (2016-2017) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
1128 (2016-2017) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid besprak op 9 en 30 mei 2017 de conceptnota voor nieuwe regelgeving betreffende het stemrecht voor studenten in de stad waar ze studeren.

1. Toelichting door Willem-Frederik Schiltz van de conceptnota voor nieuwe regelgeving betreffende het stemrecht voor studenten in de stad waar ze studeren

Willem-Frederik Schiltz verklaart dat hij studenten de mogelijkheid wil geven om hun stemrecht te vervullen in de stad waar ze de facto omwille van hun studies verblijven. Veel studenten zijn kotstudenten die hun tijd voornamelijk in hun studentenstad doorbrengen en nauwelijks nog in hun eigen domicilie. Dit recht zou evenwel enkel gelden bij de gemeenteraadsverkiezingen.

De invoering van het studentenstemrecht vereist een aanpassing van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, door een aanpassing van titel 3 in verband met de kiesvoorwaarden en de kiezerslijsten. Aangezien er een wijziging van dat decreet op stapel staat, is het gepast het studentenstemrecht in de discussie in te brengen.

Het stemrecht voor de gemeenteraadsverkiezingen is vandaag voorbehouden aan de Belgen die de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt en in de bevolkingsregisters van de betrokken gemeente ingeschreven zijn. Daarnaast hebben ook de EU-onderdanen stemrecht in de betrokken gemeente voor zover zij daar zijn ingeschreven en minstens 18 jaar oud zijn. Tot slot kunnen ook niet-EU-onderdanen na vijf jaar ononderbroken wettelijk verblijf het stemrecht verwerven.

Uit de kiesvoorwaarden en de uitbreiding van het stemrecht naar niet-Belgische onderdanen kan een duidelijke wens van de wet- en decreetgever worden afgeleid om zo veel mogelijk inwoners van een gemeente te laten deelnemen aan de lokale democratie. Het niveau van een stad of gemeente is immers het meest nabije bestuursniveau en raakt aan de levensomgeving van iedere inwoner.

De regelgeving inzake lokale verkiezingen houdt vandaag evenwel geen rekening met de situatie van Belgische studenten die op kamers wonen in een universiteits- of hogeschoolstad. Hoewel zij duidelijk gedurende de meerderheid van de tijd verblijven in de stad waar ze studeren, hebben ze toch niet op een eenvoudige manier de mogelijkheid om hun democratisch stemrecht uit te oefenen en dus mee richting te geven aan het beleid waarvan ze het meeste effect voelen. Hierin schuilt een discriminatie met bijvoorbeeld buitenlandse EU-studenten die in Vlaanderen verblijven. Zo ontstaat een paradoxale situatie dat een Nederlandse student uit Breda die in Antwerpen studeert daar wel mag stemmen, maar een Vlaamse kotstudent uit Mechelen niet.

Daarom menen de indieners van de conceptnota dat deze discriminatie moet worden weggewerkt en dat aan studenten het recht moet worden gegeven om hun opkomstplicht te vervullen in de stad waar zij om studieredenen verblijven. In de conceptnota worden een aantal modaliteiten opgenomen om dat recht te ontgrendelen. Principieel wil men aan de studenten een keuzerecht geven, dit in lijn met het recht van EU-studenten in Vlaanderen om daar te stemmen. Het gaat niet om een verplichting, maar om het creëren van een mogelijkheid. Er zal dus een actieve wens en daad van de student moeten zijn om dit recht uit te oefenen, met name ten laatste op de datum waarop de kiezerslijst wordt opgemaakt moet deze student ingeschreven worden op de lijst van gemeenteraadskiezers van de stad waar hij of zij studeert.

2. Bespreking

Michel Doomst merkt op dat uit een bevraging in Leuven is gebleken dat 35 percent van de studenten daar ook graag zou gaan stemmen en dat 65 percent dat niet zou doen. Zou het aantal mandatarissen mee bepaald worden door het aantal studenten dat in de studentenstad gaat stemmen? Hij vindt dat men niet de vergelijking mag maken met buitenlandse studenten die fulltime in de studentenstad verblijven. Wellicht is het nodig om zich over dit aspect nog wat te bezinnen.

Ook *Nadia Sminate* heeft een aantal vragen en bedenkingen bij de conceptnota. Ze denkt dat de toekenning van stemrecht aan studenten in grote studentensteden zal leiden tot een zware verstoring van het evenwicht tussen de daar gedomicilieerde bevolking en de studenten. Verder vraagt ze zich af waarom men dit recht alleen wil toekennen aan studenten. *Frederik-Willem Schiltz* argumenteerde dat het leven van de studenten zich grotendeels in de studentenstad afspeelt. Dit argument geldt echter ook voor mensen die in een andere stad werken of er hun sociaal leven hebben.

Als studenten in hun studentenstad kunnen gaan stemmen, zullen ze daar wellicht ook verkozen kunnen worden. Na hun studententijd zullen ze echter opnieuw verhuizen naar hun stad van oorsprong, waardoor er veel verloop zal zijn binnen de gemeenteraad. Na zes jaar zal de bevolking niet meer representatief zijn.

De spreker vraagt zich verder af of een student die zich als kiezer laat inschrijven in een bepaalde stad, ook automatisch wordt uitgeschreven in zijn domiciliiegemeente. Men moet voorkomen dat de student twee oproepingsbrieven krijgt. Bij het opstellen van de kieslijsten maakt men gebruik van het bevolkingsregister. Is het dan de bedoeling om het rijksregister aan te passen?

Bart Somers antwoordt op de opmerking van *Nadia Sminate* dat het stemrecht van studenten in hun studentenstad zal zorgen voor een maatschappelijk onevenwicht. Het beleid in die steden zou daardoor te veel afgestemd raken op de behoeften en voorkeuren van de studenten. Dat zou bijvoorbeeld het geval kunnen zijn in Leuven waar er ongeveer 60.000 studenten zijn waarvan 40.000 kotstudenten. De spreker meent echter dat er vandaag een onevenwicht bestaat. Heel veel horeca, winkels en bedrijvigheid hangen samen met de aanwezigheid van de studenten. Zij bepalen eigenlijk de polsslag van de stad, maar bij de gemeenteraadsverkiezingen zijn ze onmondig. Ze kunnen op geen enkele manier het beleid van de stad mee bepalen. De voorliggende conceptnota wil dat de gemeenteraad van de studentensteden de aanwezige bevolking op een meer democratische wijze weerspiegelt.

De tweede vraag was of er geen te groot verloop zal zijn in de gemeenteraad door verhuisbewegingen. De spreker merkt op dat een Belg vandaag de dag gemiddeld om de tien jaar verhuist. In de steden ligt de verhuisfrequentie nog hoger. De aanwezigheid van een student gedurende vier tot zes of meer jaar verschilt dan niet meer zo sterk van de gemiddelde aanwezigheid op een bepaald domicilieadres. Dat is dus geen doorslaggevend argument.

De bezorgdheid over het organiseren van het domicilie is terecht. In principe stemt iedereen op basis van het domicilieadres. De kiezerslijsten worden afgesloten op 31 augustus. Men zou kunnen zeggen dat een student die in de studentenstad wil stemmen, dat vóór 1 juli bekend moet maken. Op twee maanden tijd moet men dit administratief kunnen verwerken.

De laatste vraag was of men aan mensen die hun beroepsactiviteit of hun sociaal leven hebben in een andere gemeente niet eveneens de kans moet geven om daar te stemmen. In Nederland gaat men daar heel ver in. De spreker wil liever niet zover gaan. Hij denkt wel dat de situatie van kotstudenten specifiek is. De Vlaamse overheid moedigt de kotstudenten niet aan om daar hun domicilie te nemen omdat dit de vraag naar leeflonen sterk zou kunnen doen stijgen. Toch maken de studenten deel uit van de samenleving van de studentenstad. Ze dragen bij tot de economie en ze hebben specifieke noden en vragen. Het lokale bestuur neemt ook beslissingen die betrekking hebben op de studenten, bijvoorbeeld over het organiseren van feesten, over de erkenningsvoorwaarden van verenigingen, over het subsidiebeleid of het fietsbeleid, kortom allemaal zaken die ingrijpen in het dagelijks leven van een student. Nu wordt de student herleid tot een consument en niet beschouwd als een burger. Men kan de kwaliteit van de lokale democratie versterken door van de studenten burgers te maken. Dat zal ook het respect voor deze jonge mensen doen toenemen.

Nadia Sminate hoort dat de gemiddelde inwoner van Vlaanderen om de tien jaar zou verhuizen. Als dat cijfer klopt, dan ligt het nog een heel stuk hoger dan de studieperiode van de gemiddelde student, namelijk drie tot vijf jaar. Bovendien zitten veel studenten op het ogenblik van de gemeenteraadsverkiezingen niet meer in hun eerste jaar.

De mogelijke administratieve rompslomp is nog een groter probleem. De gemeenteraadsverkiezingen zorgen nu al voor heel wat stress bij de dienst Burgerzaken. Voor het trekken van de kiezerslijsten wordt het rijksregister gebruikt. Voor een studentenstad als Leuven is het niet haalbaar om elke student afzonderlijk te registreren.

Bart Somers merkt op dat men de administratie van minister Liesbeth Homans niet mag onderschatten. Bij de invoering van een dergelijke regeling kunnen heel wat elementen geautomatiseerd worden. Voor de administratie van een middelgrote stad is dat geen echt probleem. Dat heeft hij afgetoetst in Mechelen, dat een duizendtal kotstudenten telt.

Mercedes VAN VOLCEM,
voorzitter

Nadia SMINATE,
verslaggever